

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Γ' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

Κείμενο 1

Τι είναι σπισισμός;

Επιστημονικό κείμενο της Μαρίζας Χριστοδούλου, μέλους της Πανελλαδικής Φιλοζωικής και Περιβαλλοντικής Ομοσπονδίας, βασισμένο κυρίως στο άρθρο της Joan Dunayer «Από το Σπισισμό στην Ισότητα». Δημοσίευση: 31 Ιουλίου 2012 στο <https://animalscare.gr/soisism>.

Σπισισμός είναι η προκατάληψη και η προδιαμορφωμένη στάση ενάντια σε όλα τα ζωικά είδη πλην του ανθρώπινου (π.χ. θηλαστικά και μη, σπονδυλωτά και ασπόνδυλα).

Ολοένα και περισσότεροι άνθρωποι πιστεύουν πλέον ότι τα ηθικά και νόμιμα δικαιώματα πρέπει να επεκταθούν πέραν των συνόρων του είδους μας, σε όλα τα ζωικά είδη και όχι μόνο σε εκείνα που είναι πιο κοντά στον άνθρωπο λόγω νοημοσύνης ή άλλων γνωστικών λειτουργιών, κοινωνικών δομών κ.λπ. (π.χ. χιμπατζήδες, δελφίνια). Η κατακόρυφη ταξινόμηση πρέπει να καταργηθεί και να αντικατασταθεί από μια οριζόντια. Σημειώνουμε ότι στην κατακόρυφη ταξινόμηση ιεραρχούνται τα θηλαστικά επάνω από τα πουλιά, τα πουλιά επάνω από τα ερπετά, τα αμφίβια, και τα ψάρια, και τα σπονδυλωτά επάνω από τα ασπόνδυλα.

Ακόμα και η θεωρία μεγάλων φιλοσόφων των δικαιωμάτων των ζώων ήταν σπισιστική. Ο Peter Singer, επί παραδείγματι, επιχειρηματολογεί ότι «οι άνθρωποι κανονικής νοημοσύνης έχουν περισσότερη αξία από οποιοδήποτε ζώο». Επιπλέον, υποστηρίζει το δικαίωμα στη ζωή και την ελευθερία μόνο για τους ανθρώπους, τα μεγάλα πρωτεύοντα, και ενδεχομένως τα άλλα θηλαστικά, υπό τον όρο ότι κατέχουν τόση αυτογνωσία όση ένας κανονικός άνθρωπος μετά την πρόωρη παιδική ηλικία. Γιατί ένας κανονικός άνθρωπος; Γιατί όχι ένα κανονικό χταπόδι ή ένα κοράκι; Το κριτήριο του Singer είναι σαφώς ανθρωποκεντρικό. Ο Singer θεωρεί όλα τα μη θηλαστικά replaceable (αναλώσιμα, αντικαταστάσιμα). Δεν τάσσεται κατηγορηματικά κατά της ζωτομίας στα μη θηλαστικά. Επίσης, το θεωρεί ηθικά αποδεκτό να εκτρέφονται πουλιά, ψάρια, και άλλα μη θηλαστικά για σφαγή εάν οι ζωές τους είναι ευχάριστες – πράγμα εξαιρετικά απίθανο – και ο θάνατός τους σύντομος και ανώδυνος – επίσης εξαιρετικά απίθανο».

Αντι-σπισισμός

Απορρίπτοντας την έννοια της ανθρώπινης ανωτερότητας, οι αντισπισιστές υποστηρίζουν τα βασικά δικαιώματα για όλα τα αισθανόμενα πλάσματα που διαθέτουν την ικανότητα αίσθησης. Η ικανότητα αίσθησης πρέπει να είναι το μόνο κριτήριο για την

εξασφάλιση και διασφάλιση των βασικών νόμιμων δικαιωμάτων, επειδή οποιοσδήποτε μπορεί να βιώσει και να νιώσει έχει ένα συμφέρον να παραμείνει στη ζωή και να ευημερήσει. Αν η νομοθεσία θέλει να είναι δίκαιη, οφείλει να αναγνωρίσει αυτά τα βασικά δικαιώματα σε όλα τα είδη του ζωικού βασιλείου.

Οι αντισπισιστές οραματίζονται όλα τα ζώα ως άτομα που είναι ελεύθερα και αυτόνομα να ζήσουν τη δική τους ζωή και να ορίζουν τη δική τους μοίρα. Σε μια τέτοια κατάσταση, τα άλογα και τα γαϊδούρια δεν θα είναι πλέον υποζύγια, οι τίγρεις δεν θα πηδούν μέσα από φλεγόμενα στεφάνια, οι ελέφαντες και οι καμήλες δεν θα κουβαλούν ανθρώπους, τα στρείδια θα είναι οι κάτοχοι των μαργαριταριών που δημιουργούν, οι κοκκινολαίμηδες των αυγών που γεννούν, και οι μέλισσες του μελιού που παράγουν. Τα ζώα φάρμας, τα πειραματόζωα, τα γουνοφόρα και τα ζώα του δάσους θα ζουν ελεύθερα στα φυσικά ενδιαίτημά τους και σύμφωνα με τις ανάγκες που ορίζει το είδος τους. Ο άνθρωπος θα έχει το δικαίωμα να θηρεύσει για να φάει ένα ζώο μόνο αν βρίσκεται εγκλωβισμένος σε μια παγωμένη χέρσα περιοχή ή σε έναν τόπο απειλούμενο από λιμό, χωρίς πρόσβαση σε φυτικές τροφές, καρπούς και φρούτα.

Όλα τα αισθανόμενα όντα έχουν δικαίωμα στην ελευθερία, την ευζωία και την αυτοδιάθεση. Για να είναι δίκαιος ο νόμος οφείλει να είναι πρώτα και κύρια αντισπισιστικός. Το ανθρώπινο είδος είναι ένα από τα εκατομμύρια άλλα είδη του ζωικού βασιλείου. Μόνο αριθμητικά να το δούμε, ο σπισισμός είναι η μεγαλύτερη μορφή αδικίας στην ιστορία του πλανήτη.

Κείμενο 2

Φιλόζωοι μόνο για σκύλους και γάτες

Άρθρο γνώμης του Κώστα Γιαννακίδη, δημοσιευμένο στις 18/10/2020 στην ηλεκτρονική εφημερίδα protagon.gr. Πηγή: <https://www.protagon.gr/apopseis/filozwoi-mono-gia-skyλους-kai-gates-44342145391>

Η κακοποίηση ζώου αναβαθμίζεται σε κακούργημα. Μάλιστα, ωραία. Είναι, όμως, απορίας άξιο για ποιο λόγο ο σχετικός νόμος δεν εξειδικεύεται ειλικρινώς και στην κατεύθυνση προς την οποία απευθύνεται: αφορά κυρίως τους σκύλους και τις γάτες.

Στην Ελλάδα το φιλοζωικό κίνημα είναι για το σκύλο και τη γάτα. Τέλος. Τα μόνα ζώα που, στη συλλογική συνείδηση, πέφτουν θύματα κακοποίησης είναι κυρίως οι σκύλοι και δευτερευόντως οι γάτες. Ο τύπος στην Κρήτη, που μαχαίρωσε το σκυλί, ορθώς αποτελεί αντικείμενο γενικής κατακραυγής. Αν όμως είχε σφάξει στο γόνατο μία κατσίκα, δεν θα έτρεχε τίποτα. Διότι η κατσίκα είναι, σου λέει, προς βρώση. Ο σκύλος είναι για συντροφιά.

Η χώρα έχει ένα πλήθος φιλόζωνων. Δεν είναι όμως και πολλοί αυτοί που διαμαρτύρονται για τα παράνομα σφαγεία στην περιφέρεια και πώς θανατώνονται τα ζώα. Ούτε για τα χοιροστάσια. Ελάχιστες ακτιβιστικές πρωτοβουλίες έχουμε δει και, μεταξύ μας, συχνά αντιμετωπίζονται ως γραφικές. Δεν διαβάζω ποστ για τα πρόβατα με τα δεμένα πόδια στα χωριά. Μην πιάσουμε και τα πτηνοτροφεία γιατί θα μπλέξουμε άσχημα. Άλλωστε αρκετοί φιλόζωοι θα εκτιμήσουν και το φρέσκο κρέας «από το χωριό». Αφήστε που όταν είναι να ταΐσουν το δικό τους ζώο συντροφιάς θέλουν να διαβάσουν στη συσκευασία ότι αυτό που θα καταναλώσει η γατούλα τους (οι «γατάκηδες» έχουν εμμονή με τα γκουρμέ) προέρχεται από εκλεκτό κουνέλι.

Δεν θα αναπτύξω το επιχείρημα που λέει ότι πραγματικός φιλόζωος είναι μόνο ο vegetarian ή ο vegan. Είναι, βέβαια, αληθές, αλλά κουβαλάει ακραία υπερβολή. Όμως οι φιλόζωοι του Facebook ας είναι πιο ειλικρινείς: τα σκυλάκια και τις γάτες λυπούνται επειδή σε αυτά εξαντλείται το ενδιαφέρον τους για τα ζώα. Για τα υπόλοιπα δεν τους καίγεται καρφάκι. Ούτε για το πώς ζουν, ούτε για το πώς πεθαίνουν. Το πολύ να πουν κάτι και για τα γαϊδουράκια στη Σαντορίνη. Και άμα λάχει θα βγάλουν την πέτσα από το σουβλιστό να τη δώσουν στο σκυλάκι που αγαπούν σαν παιδί τους. Οι ίδιοι αισθάνονται φρίκη επειδή στην Κίνα τρώνε σκυλιά. Ε, ας φανταστούν και τι θα πει ο Ινδός όταν δει πώς φερόμαστε εμείς στα γελάδια.

Ας είναι. Η πρωτοβουλία για την απόδοση κακουργηματικού χαρακτήρα στην κακοποίηση ζώων είναι ένα θετικό βήμα. Αλλά και συνάμα υποκριτικό, ειδικά όταν στα επαρχιακά σφαγεία τα ζώα κακοποιούνται και θανατώνονται με φριχτό τρόπο. Γι' αυτό καλό είναι την ώρα που ποστάρτε το γατάκι ή το σκυλάκι σας, να σκεφτείτε και πώς θανατώθηκαν τα ζώα που έφτιαξαν τις κροκέτες του. Και αφού το σκεφτείτε, να πείτε κάτι για αυτό. Να κάνετε ένα story, τουλάχιστον.

Κείμενο 3

Αφύπνιση

Το παρακάτω ποίημα της Αντωνίας Μποτονάκη περιλαμβάνεται στη συλλογή «Τέρμα Θεού», εκδόσεις Ιωλκός, 2021 (β' έκδοση).

Όταν πέθανε, πριν ένα χρόνο ακριβώς, ο πατέρας μου
δεν πέθανα· όπως φοβόμουν.

Όταν σκοτώσανε, ένα μήνα μετά, το γάτο μου
δεν τρελάθηκα· όπως φοβόμουν.

Όταν αποφάσισα – σήμερα μόλις – να κάνω ευθανασία

στο γέρικο σκυλί μου

δεν έκλαψα.

Χτες βράδυ είδα φωτογραφίες νεκρών παιδιών στη Γάζα·

κι όμως κοιμήθηκα σχεδόν καλά.

Φοβάμαι πως έχω πεθάνει από καιρό...

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

Ποια είναι η στάση του φιλοσόφου Peter Singer, σύμφωνα με τον συγγραφέα του Κειμένου 1, για το θέμα των δικαιωμάτων των ζώων; Να την αποδώσεις επιγραμματικά σε μια περίοδο λόγου (μονάδες 5) και να καταγράψεις με δικά σου λόγια τα επιχειρήματά του. (μονάδες 10)

Μονάδες 15

Ερώτημα 2^ο (μονάδες 10)

α) Το ύφος του Κειμένου 1 θα μπορούσε να χαρακτηριστεί πληροφοριακό ή αντικειμενικό. Να καταγράψεις τρεις γλωσσικές επιλογές, οι οποίες επιβεβαιώνουν τους χαρακτηρισμούς αυτούς (μονάδες 6).

β) Το ύφος του Κειμένου 2 θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ειρωνικό ή επικριτικό. Να επαληθεύσεις τους χαρακτηρισμούς αυτούς αναφέροντας τέσσερα (4) σημεία από το κείμενο (μονάδες 4).

Μονάδες 10

Ερώτημα 3^ο (μονάδες 10)

Το Κείμενο 1 οργανώνεται αντιθετικά. Να αιτιολογήσεις την οργάνωσή του λαμβάνοντας υπόψη το είδος του κειμένου και τη μορφή του.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Στο Κείμενο 3 το ποιητικό υποκείμενο εκφράζει τη συναισθηματική του κατάσταση για γεγονότα που συνέβησαν στο άμεσο ή ευρύτερο περιβάλλον του. Να γράψεις ένα

ερμηνευτικό σχόλιο αναλύοντας με τρεις (3) κειμενικούς δείκτες τη συναισθηματική του κατάσταση. Ποια θα ήταν η δική σου συναισθηματική αντίδραση; Η απάντησή σου να εκτείνεται σε 150-200 λέξεις.

Μονάδες 15